

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.10(155).23
УДК: 796.011.3+37.018.43

Кравченко К. Г.
аспірантка Придніпровської державної академії фізичної культури,

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ РОЗРОБКИ І ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З «ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»

Вдосконалення дистанційної форми навчання з «Фізичного виховання» потребує розробки і впровадження у освітній процес програм, які б сприяли успішному залученню як відносно здорових, так і студентів з послабленим здоров'ям до систематичних і безпечних фізкультурно-оздоровчих занять. Метою статті було обґрунтування тезаурусу змісту організаційно-педагогічних та організаційно-методичних умов організації процесу дистанційної освіти здобувачів вищої освіти з «Фізичного виховання». Перехід до дистанційної форми навчання у «Фізичному вихованні» передбачає потребу випереджачого обґрунтування низки організаційно-педагогічних та організаційно-методичних умов організації процесу освіти. Організаційно-методичні умови у навчальному процесі з «Фізичного виховання» розуміємо як сукупність об'єктивних можливостей освітнього змісту, методів, організаційних форм та видів діяльності студентів, які сприяють ефективному впровадженню моделі формування і забезпечення їх готовності до проведення власних фізкультурно-оздоровчих занять. При цьому, особистісно-орієнтований підхід передбачає створення умов для такої діяльності, за яких у педагогічному процесі відображається тип педагога, для якого особистісний розвиток (саморозвиток) людини стає пріоритетом.

Ключові слова: дисципліна «Фізичне виховання», дистанційна форма навчання, організаційно-педагогічні та організаційно-методичні умови.

Kravchenko K. Organizational-pedagogical and organizational-methodical conditions for the development and implementation of distance learning in 'Physical Education. Improving the distance form of education in 'Physical Education' requires the development and introduction into the educational process of computer programs that would effectively contribute to the successful involvement of both relatively healthy and physically impaired students in their own systematic and safe physical education classes. The purpose of the article was to substantiate the thesaurus of organizational-pedagogical and organizational-methodical conditions for organizing the process of distance education of higher education seekers (students) in 'Physical Education'. As a result of the study, it was established that the transition to a distance form of education in 'Physical Education' requires the need for prior justification of a number of organizational-pedagogical and organizational-methodical conditions for the organization of the education process. In this study, the most important requirements and content of the specified conditions are defined. The generalization of the achievements of scientists and methodologists can be considered the thesaurus of basic concepts and information that should determine the creation of effective methodical systems on this basis in each higher education institution, aimed at the successful implementation of distance learning in 'Physical Education'. Organizational and methodological conditions in the educational process of 'Physical Education' are understood as a set of objective possibilities of educational content, methods, organizational forms and types of activities of students, which contribute to the effective implementation of the model of formation and ensuring their readiness to conduct their own physical culture and health classes. At the same time, a person-oriented approach provides for the creation of conditions for such activities, under which the pedagogical process reflects the type of teacher for whom the personal development (self-development) of a person becomes a priority. In some cases, the Ministry of Education and Science of Ukraine assumes responsibility for determining the organizational and methodological foundations of the educational process. However, based on the broad autonomy of higher education institutions, such regulation by the Ministry of Education and Culture regarding higher education institutions has not been taking place in recent years. This means that there are other means of spreading pedagogical innovations in higher education. Namely, both scientific justification of ripe innovations and their subsequent practical approbation are needed. Only in this way, the positive achievements obtained will serve as a model for other educational institutions and can be disseminated.

Keywords: discipline 'Physical education', distance form of education, organizational-pedagogical and organizational-methodical conditions.

Постановка проблеми. Вдосконалення дистанційної форми навчання з «Фізичного виховання» потребує розробки і впровадження у освітній процес комп'ютерних програм, які б дієво сприяли успішному залученню як відносно здорових, так і студентів з послабленим здоров'ям до власних систематичних і безпечних фізкультурно-оздоровчих занять. Очевидно, вони мають забезпечувати невід'ємні складові дистанційної форми навчання, якими є організація занять і власне забезпечення якісного їх проведення [11].

Відтак, необхідно обґрунтувати, розробити і перевірити у процесі формуального педагогічного експерименту надійні і достатні передумови розробки і впровадження комп'ютерної програми залучення студентів з послабленим здоров'ям до таких фізкультурно-оздоровчих занять. Підсумком створення відповідних організаційно-педагогічних і організаційно-методичних умов їх залучення до власних зусиль по здоров'язбереженню з використанням спеціально створеної комп'ютерної програми виступає набування потрібних компетентностей особи. Розглядаємо компетентність як інтегроване утворення, яке складається з інтелектуальних, досвідних, особистісних якостей і ставлення до справи, яку робить людина (знання, уміння, досвід, ставлення). У цьому процесі ми простежуємо циклічність, період якого навчальний рік [12, сс. 2-3].

Мета статті – обґрунтувати тезаурус організаційно-педагогічних та організаційно-методичних умов організації процесу дистанційної освіти здобувачів вищої освіти (студентів) з «Фізичного виховання».

Виклад основного матеріалу дослідження. Відмітимо, *організаційно-педагогічні умови* найбільш повно розкривається через складну понятійну систему, що включає в себе: умови, організацію, організаційні умови, педагогічні умови, просторове середовище, освітнє середовище, просторово-освітнє середовище і освітні відносини. Очевидно, зауважують автори, що термін «організаційно-педагогічні умови» складається із двох смислових частин, а саме «організаційні умови» та «педагогічні умови» [3, с. 143].

Л. Загородня, слушно зауважує, що умови це те, від чого залежить щось інше, що обумовлюється. Істотний компонент комплексу об'єктів (речей, станів, взаємодій) із наявності якого з необхідністю впливає існування даного явища. Це обставини, що визначають ті чи інші наслідки, сприяють одним процесам чи явищам і перешкоджають деструкції, що нівелює процес. Частіше за все умови розглядаються як дещо зовнішнє для явища, що досліджується [4, с. 35].

Під власне умовою розуміємо той суттєвий компонент комплексу об'єктів, явищ або процесів, від яких залежать інші, що впливають на формування середовища, в якому протікає освітній процес з «Фізичного виховання». Під організаційними умовами розумітимемо такий суттєвий компонент процесів у «Фізичному вихованні», від якого залежать інші об'єкти, явища та процеси, і такий, що впливає на спрямоване та впорядковане формування середовища, у якому забезпечується феномен/результат спрямованого фізичного виховання.

Під педагогічними умовами розуміємо також характеристику педагогічної системи, що відображає сукупність потенційних можливостей освітнього середовища, реалізація яких забезпечить ефективне функціонування та розвиток педагогічної системи у ході дистанційного викладання «Фізичного виховання». При цьому існують відмінності понять «причина», «чинник» і «умова». А саме: якщо явище викликає інше явище, воно є причиною; якщо явище взаємодіє з тим або іншим у процесі розвитку цілого, до якого воно належить, воно є чинником; коли явище зумовлює існування іншого, воно є умовою [4, с. 38].

Автором окреслено три блоки критеріїв оцінки якості управління освітнім процесом, які ми адаптували до ЗВО [1, сс. 69-70] (табл. 1).

Пов'язуємо здоров'язбережувальну компетентність, яку студенти мають набути у «Фізичному вихованні», з їх фізкультурною діяльністю. Діяльнісний підхід розглядає діяльність як сукупність і взаємозв'язок таких забезпечених елементів: мотивація → мета → завдання функціонування → зміст діяльності → обрані методи і засоби дій → прийнятні форми дій → результат → його рефлексія. Ці елементи і складають цикл діяльності особи. Циклічність має бути забезпечена упродовж навчального року і відтворюватись у подальшій життєдіяльності людини. Ми розглядаємо *організаційно-методичні умови* з точки зору процесуального підходу, що ґрунтується на певних функціях діяльності: планування, організація, мотивація, контроль, аналіз [7; 12, с.4].

Темі організаційно-методичних умов освітнього процесу присвячена низка наукових публікацій [5; 6]. Приділяється увага забезпеченню наявності також необхідних ресурсів для організації освітнього процесу та підтримки здобувачів вищої освіти [10] тощо. Але усе ще на було приділено достатньої уваги розгляду обсягу організаційно-методичних умов у ході дистанційного викладання дисципліни «Фізичне виховання» у вищій школі.

Створена модель організаційно-методичного забезпечення розвитку компетентності вчителів, яка на наш погляд, носить універсальний характер, адаптована до умов ЗВО і складається з таких елементів [12, сс. 9-11].

1. Суб'єкти системи науково-методичного забезпечення: ректор ЗВО (К₁), проректори (К₂), методична рада ЗВО (К₃), кафедри (К₄), служба психологів (К₅), бібліотека (К₆), науковці, які співпрацюють із ЗВО (К₇).

2. Об'єкти системи науково-методичного забезпечення: фінансові ресурси ЗВО (К₈), кадрові ресурси (К₉), традиційні науково-методичні форми

Таблиця 1

Критерії оцінки якості управління освітнім процесом		
	Критерії оцінки	Показники
Якість ціле покладання		
Стратегічний рівень	Інноваційний потенціал педагогічного колективу	готовність педагогів до інноваційної діяльності; здатність педагогів до самоосвіти та саморозвитку; використання інновацій в освітньому процесі
	Інтегративність освітнього процесу	готовність педагогів до реалізації засад інтегрованої освіти; інтеграційні аспекти планування освітнього процесу; інтеграційні засади побудови освітнього процесу
	Єдність гуманістичних ціннісних орієнтирів та здоровий психологічний клімат у колективі ЗВО і кафедри фізвиховання	ціннісно-орієнтаційна єдність колективу; прийняття засад гуманної педагогіки як основи особистісно зорієнтованої освіти; психологічна атмосфера в колективі; низький рівень конфліктності
Якість організації освітнього процесу		
Тактичний	Ергономічність педагогічних зусиль	раціональна організація життєдіяльності студентів; оптимізація планування освітнього процесу

	Технологічність	відповідність обраних засобів і методів навчання й розвитку студентів завданням освітнього процесу; легка відтворюваність моделі освітнього процесу
Тактичний рівень	Ергономічність педагогічних зусиль	раціональна організація життєдіяльності студентів; оптимізація планування освітнього процесу
	Технологічність	відповідність обраних засобів і методів навчання й розвитку студентів завданням освітнього процесу; відтворюваність моделі освітнього процесу
	Характер взаємодії викладачів та студентів	збереження самоцінності періоду ранньої дорослості як ціннісно-сміслової домінанти; надання студентам свободи в організації різних видів діяльності в освітньому середовищі ЗВО; взаємодія у системах «викладачі-студенти» на засадах партнерства
Якість результату освітнього процесу		
Оперативний рівень	Сформованість основ світогляду людини	спостережливість; цілісне сприйняття картини світу; уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та робити умовисновки
	Пізнавальна самостійність	допитливість; активність і самостійність у ході пізнання
	Комунікативна компетентність	адекватна поведінка в ситуаціях спілкування; розвиток уяви в контексті продовження загального мовленнєвого розвитку

внутрішньо-вузівської роботи (K₁₀), інноваційні науково-методичні форми та методи, що впроваджені (K₁₁), сприятливе оточуюче середовище (прогресивна педагогічна практика творчих викладачів та викладачів-новаторів) (K₁₂).

3. Фактори впливу на процес розвитку професійної компетентності викладача: матеріальний фактор (можливість користуватися бібліотекою, Інтернетом, методичними розробками, підвищувати загальнокультурний та фаховий рівень) (K₁₃), забезпечення успішних соціальних зв'язків (навчально-виробничих, колективних, організація дозвілля та ін.) (K₁₄), психологічні особливості викладача (позитивна само мотивація, підтримка здійснюваної діяльності, самовдосконалення, самоорганізація, саморегулювання, корекція, самооцінка, самоаналіз та ін.) (K₁₅), партнерська управлінська підтримка з боку керівництва (K₁₆), фахове підвищення кваліфікації і перепідготовка викладача (K₁₇), самоосвіта педагога (K₁₈), науково-дослідна робота (K₁₉), інноваційні ефективні форми науково-методичної діяльності (K₂₀), підтримуюче навчання (цей підхід відомий, як «один викладає, інший допомагає», або «провідний і помічник») (K₂₁), дистанційна освіта (K₂₂), взаємо навчання, як взаємо навчання рівних у відносинах викладачів (K₂₃).

4. Форми організації процесу зростання професійної компетентності викладача: на рівні ЗВО (K₂₄), на рівні міста (K₂₅), на рівні області (K₂₆), на всеукраїнському рівні (K₂₇); спеціалізований заклад вищої освіти або інститут післядипломної освіти (K₂₈), аспірантура (K₂₉), віртуальні методичні кабінети (K₃₀), навчання за допомогою можливостей мережі Інтернет (K₃₁).

5. Умови діяльності щодо ефективності процесу: фінансова складова (державні й позабюджетні асигнування) (K₃₂), кадрова забезпеченість, взаємодія й збалансованість (K₃₃), управлінська складова (спільне вироблення реалістичної мети й завдань, критеріальне моделювання, кооперація дій і само спрямування, само моніторинг процесу й моніторинг за результатом, прогностичне регулювання, науково-методична спроможність та забезпеченість, ефективність) (K₃₄).

Пропонується визначати середній показник рівня розвитку складових компонентів моделі організаційно-методичних умов для контрольного (K_{контр}) та експериментального (K_{експ}) об'єктів на основі наступних розрахунків:

$$\bar{E} = \frac{\bar{e}_1 + \bar{e}_2 + \dots + \bar{e}_n}{n N_{\text{скл}}} = \frac{\sum \bar{e}_i}{n N_{\text{скл}}},$$

де K – середнє арифметичне; K₁, K₂, ..., K_n – результати визначення рівня розвитку та застосування складових компонентів системи науково-методичного забезпечення (0 – відсутність показника; 0,25 – низький рівень; 0,5 – середній рівень; 0,75 – достатній рівень, 1 – високий рівень); n – кількість складових; $\sum$ – загальна сума результатів всіх складових; N_{заг} – загальна кількість досліджуваних об'єктів.

У результаті обчислень отримуємо кількісну оцінку середнього показника рівня розвитку складових компонентів моделі організаційно-методичних умов розвитку професійної компетентності викладача ЗВО.

Н. Сергієнко стверджує, що така створена модель дозволяє досягти оптимальних результатів в управлінні розвитком професійної компетентності викладачів ЗВО, що є необхідним при опануванні дистанційною формою викладання «Фізичного виховання», адже потреба у самовдосконаленні та саморозвитку є внутрішньою потребою кожного викладача [12, сс. 9-11].

Поняття «освітнє середовище» розкривається з позиції взаємодії особистості з оточенням, яке визначене сукупністю різних умов:

- системою впливів та умов, які створюють можливість для розкриття інтересів і здібностей, творчого потенціалу, забезпечення яких задовольняє потреби студента через використання освітніх технологій відповідно до вікових особливостей та власних переваг тих, хто займаються [8, с. 85];

- педагогічно організованою системою умов, впливів та можливостей задоволення ієрархічного комплексу потреб особистості та трансформації цих потреб у цінності, що забезпечує активну позицію студентів в освітньому процесі, обумовлює їх особистісний розвиток та саморозвиток [9, с. 41];

- сукупністю соціальних, культурних, а також спеціально-організованих психолого-педагогічних умов, в результаті взаємодії яких з індивідом як раз і відбувається становлення особистості [14, с. 4];

- системою впливів та умов формування особистості за заданим зразком, а також можливостей для її розвитку, що містяться в соціальному та просторово-предметному оточенні [15, с. 28].

Таким чином, під «освітнім середовищем» будемо розуміти сукупність тих умов, що створюють достатні можливості для розвитку пізнавальних потреб, особистісного розвитку та саморозвитку студентів, що забезпечують активну взаємодію суб'єктів освітніх відносин у ході дистанційної форми навчання з «Фізичного виховання» у закладі вищої освіти.

Реалізація тих програм здоров'язбереження студентів, які засновані на дистанційній формі навчання, не може безпосередньо впроваджуватись у практику. Необхідний ще один опосередкований етап: розробка відповідної методичної концепції та конкретних організаційно-методичних умов [2].

Виходячи з цих ознак освітнього середовища визначимо ті аспекти організаційно-методичних умов, які безпосередньо спрямовані на реалізацію здоров'язберігаючих програм у ході дистанційного навчання. У т. ч.:

1. Цілеспрямований вплив на формування здоров'язберігаючого потенціалу студента, як прагнення до найбільш раціонального розвитку і використання фізіологічних можливостей кожного члена суспільства.

2. Створення рефлексивного середовища, яке забезпечує збереження душевного здоров'я та емоційного благополуччя студентів, що передбачає створення оптимальних умов для виявлення задатків, розвитку інтересів та здібностей кожного з них шляхом реалізації методів, форм та засобів навчання, що зорганізуються з урахуванням індивідуальних здібностей студентів.

3. Особистісно-орієнтована взаємодія викладачів зі студентами, надання кожному з них умов для можливого вибору діяльності, якій особа надає перевагу, що відображається у створенні сприятливих умов для переходу на «суб'єкт – суб'єктні» відносини в системі «викладач - студент», коли кожен учасник освітнього процесу стає умовою та засобом розвитку іншого.

4. Створення нової методичної схеми, заснованої на внутрішній і зовнішній диференціації при обов'язковому існуванні освітніх стандартів, де викладач виступає у ролі організатора і методиста, який в систематизованому вигляді представляє навчальний матеріал дисципліни. Саме він забезпечує збалансованість репродуктивної і дослідницької, творчої діяльності, а також спільних та самостійних, рухливих та статичних форм активності [13].

Визначені *специфічні організаційно-методичні умови* реалізації програм навчання студентів здоров'язбереженню. До їх числа входять наступні:

- індивідуальність навчання – здійснення педагогічної співпраці з кожним студентом при навчанні емоційному самоконтролю (психоемоційні методи активізації пізнавальної діяльності) та психокорекції (психофізіологічні методи активізації пізнавальної діяльності);

- гнучкість навчання – надання широкого вибору методів навчання залежно від соматичного, психологічного та інтелектуального статусу особи;

- внутрішня відкритість – надання можливості самому організувати свою здоров'язберігаючу діяльність з одночасною участю у роботі вузівських структурних об'єднань (спортивних секцій, оздоровчих груп);

- пізнання себе від простого до складного - використання студентами простих методик самостійної діагностики функціонального стану організму;

- рівновага психоемоційного стану в процесі навчання, що досягається шляхом використання навичок релаксації, психоконтролю та психокорекції;

- безперервне оновлення знань про здоров'я та вміння організації здорового способу життя у відповідності до основних світових тенденцій;

- колективна діяльність, що передбачає розвиток комунікативних навичок студентів у процесі діагностичної та здоров'язберігаючої діяльності;

- діагностику і контроль, що передбачають перевірку створених особою програм здоров'язбереження у єдиному освітньому просторі ЗВО [2].

З огляду на потребу визначити такі організаційно-методичні умови, що забезпечуватимуть ефективне функціонування не лише системи викладання у дисципліні «Фізичне виховання», але й опанування студентами з послабленим здоров'ям здоров'язберігальними компетентностями, окреслимо наступні:

- наявність при опануванні вказаної дисципліни навчального плану підготовки фахівців різних спеціальностей і спеціалізації концепції кафедри фізичного виховання її викладання студентам з послабленим здоров'ям;

- виходячи з об'єктивних вимог до організацій навчального процесу у ЗВО ця концепція має відповідати вимогам дистанційної форми навчання;

- необхідним елементом сприятливих умов дистанційної форми вважається наявність спеціально створеної комп'ютерної програми, яка була б здатна поєднувати як роботу у системі «викладач - студент», «студент - студент», так

і давати змогу студентам самим організувати власні заняття;

- використання вітчизняного і світового досвіду у вдосконаленні занять з використанням, як базової, спеціально створеної комп'ютерної програми;

- насичення відповідними темами і питаннями змісту дисципліни «Фізичне виховання», спрямованими як на самовизначення до власних, у т. ч. самостійних фізкультурно-оздоровчих занять і усвідомленої мотивації занять, так і на опанування сумою конче потрібних для цього компетентностей;

- до змісту таких компетентностей мають входити ті, що дозволяють особі знаходити інформацію, що потрібна для самостійних фізкультурно-оздоровчих занять, складати і періодично корегувати власні програми занять, а також здійснювати ефективні процедури самоконтролю і корекції занять;

- застосування прийомів та технологій проблемного та інтерактивного навчання в процесі викладання «Фізичного виховання», збагачення змісту занять завданнями, спрямованими на формування відповідальності і самостійності при плануванні та проведенні власних занять.

Крім того, успішність формування у студентів готовності до забезпечення до планування та проведення власних занять великою мірою залежить від взаємодії викладачів кафедри «Фізичного виховання» [4, с. 41].

Висновки

1. Перехід до дистанційної форми навчання у «Фізичному вихованні» передбачає потребу випереджаючого обґрунтування низки організаційно-педагогічних та організаційно-методичних умов організації процесу освіти. У даному дослідженні визначені найбільш важливі вимоги і зміст вказаних умов.

2. Узагальнення напрацювань науковців і методистів можна вважати тим тезаурусом основних понять та відомостей, які мають визначати створення на цій основі ефективних методичних систем у кожному ЗВО, спрямованих на успішну реалізацію дистанційного навчання з «Фізичного виховання».

4. В окремих випадках Міністерство освіти і науки України бере на себе відповідальність за визначення організаційно-методичних засад освітнього процесу. Однак, виходячи з широкої автономності закладів вищої освіти, таке регулювання з боку МОН щодо ЗВО в останні роки не відбувається. Це означає, що існують інші засоби поширення педагогічних інновацій у вищій школі. А саме, потрібне як наукове обґрунтування назрілих інновацій, так і їхня наступна практична апробація. Лише у такий спосіб отримані позитивні здобутки виступатимуть взірцем для інших ЗВО і можуть бути поширені.

Перспектива подальших досліджень пов'язана з експериментальною перевіркою і оцінкою тезаурусу системи умов дистанційних занять.

Література

1. Аксьонова Я. А. Організаційно-педагогічні умови управління закладом дошкільної освіти : Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр : Спеціальність 073 «Менеджмент». Галузь знань 07 Управління та адміністрування. Суми, 2020. 94 с.

2. Быстрова З. В. Организационно-методические условия реализации программ здоровьесбережения на едином образовательном пространстве школы. *Молодой ученый*. 2014. № 4 (63). С. 929-932.

3. Володин А. А., Бондаренко Н. Г. Анализ содержания понятия «организационно-педагогические условия». *Известия Тульского государственного университета. Гуманитарные науки*. 2014. № 2. С. 143-152.

4. Загородня Л. Організаційно-методичні умови підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2020, № 1 (99). С. 35-47.

5. Кержковская Л. В. Организационно-методические условия повышения квалификации педагогов на муниципальном уровне на основе изучения успешности обучения школьников : автореф. лис. ...канд. пед. наук : 13.00.08. Москва, 2007. 19 с.

6. Міщенко С. Г. Організаційно-методичні умови розвитку професійної компетентності викладачів у системі науково-методичної роботи коледжу. *Педагогіка та психологія* : зб. наук. праць. Харків, 2016. Вип. 55. С. 183-192.

7. Організаційно-методичні засади освітнього процесу у спеціальних закладах освіти в 2018/2019 навчальному році. Лист Міністерства освіти і науки України № 1/9-485 від 06.08.2018 р. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/organizacijno-metodichni-zasadi-osvitnogo-procesu-u-specialnih-zakladah-osviti-v-20182019-navchalnomu-roci>

8. Осипова Т. А. Социально-личностное самоопределение учащихся в условиях художественно-эстетической среды: дис. ...канд. пед. наук : 13.00.01. Тюмень, 2006. 188 с.

9. Панов В. И. Одаренные дети: выявление-обучение-развитие. *Педагогика*. 2001. №4. С. 30-44.

10. Положення про освітню, організаційну, інформаційну, консультаційну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти у Вінницькому національному технічному університеті. Вінниця, 2021. URL : <https://vntu.edu.ua/uploads/n/np/8.pdf>

11. Приходько В., Томенко О., Чернігівська С. Освітні ефекти фізичної культури : монографія. Дніпро : Інновація, 2022. 528 с.

12. Сергієнко Н. Організаційно-методичні умови розвитку професійної компетентності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів. *Теорія та методика управління освітою*. 2010. № 3. С. 1-14.

13. Сорокина, Л. А. Комплексное использование методов активизации познавательной деятельности при изучении курса естествознание в 5 классе : учеб.-метод. пособие. СПб : Изд-во «РГПУ им. А. И. Герцена». 2012. 85 с.

14. Тарасов С. В. Образовательная среда и развитие школьника. СПб.: ЛОИРО, 2003. 139 с.

15. Ясвин В. А. Тренинг педагогического взаимодействия в творческой образовательной среде / под ред. В. И. Панова. Москва : Молодая гвардия, 1997. 176 с.

Reference

1. Aksyonova Ya.A. (2020) Organizational and pedagogical conditions of managing a preschool education institution: Qualification work for obtaining a master's degree: Specialty 073 "Management". Branch of knowledge 07 Management and administration. Sumy. 94 p.
2. Bystrova Z.V. (2014) Organizational and methodological conditions for the implementation of health saving programs in the unified educational space of the school. Young scientist. No. 4 (63). pp. 929-932.
3. Volodin A.A., Bondarenko N.G. (2014) Analysis of the content of "organizational and pedagogical conditions". News of the Tula State University. Humanitarian sciences. No. 2. S. 143-152.
4. Zagorodnya L. (2020) Organizational and methodical conditions for master's training to ensure the quality of the educational process in a preschool education institution. Humanization of the educational process. No. 1 (99). P. 35-47.
5. Kerzhkovskaya L.V. (2007) Organizational and methodological conditions for improving the qualifications of teachers at the municipal level based on the study of the success of schoolchildren's education: author. foxes. ...cand. ped. Sciences: 13.00.08. Moscow. 19 p.
6. Mishchenko S.G. (2016) Organizational and methodological conditions for the development of professional competence of teachers in the system of scientific and methodological work of the college. Pedagogy and psychology: coll. of science works Kharkiv. Vol. 55. P. 183-192.
7. Organizational and methodological principles of the educational process in special educational institutions in the 2018/2019 academic year. Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1/9-485 dated August 6, 2018. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/organizacijno-metodichni-zasadi-osvitnogo-procesu-u-specialnih-zakladah-osviti-v-20182019-navchalnomu-roci> (accessed August 29, 2022)
8. Osipova T.A. (2006) Social and personal self-determination of students in an artistic and aesthetic environment: dis. ...cand. ped. Sciences: 13.00.01. Tyumen. 188 p.
9. Panov V.I. (2001) Gifted children: identification-learning-development. Pedagogy. No. 4. pp. 30-44.
10. Regulations on educational, organizational, informational, consulting and social support for higher education seekers at the Vinnytsia National Technical University. Vinnytsia, 2021. URL : <https://vntu.edu.ua/uploads/n/np/8.pdf> (accessed August 29, 2022)
11. V. Prykhodko, O. Tomenko, S. Chernihivska (2022) Educational effects of physical culture: monograph. Dnipro: Innovation. 528 p.
12. Sergienko N. (2010) Organizational and methodological conditions for the development of professional competence of teachers of general educational institutions. Theory and methodology of education management. No. 3. P. 1-14.
13. Sorokina, L.A. (2012) Comprehensive use of methods for enhancing cognitive activity in the study of the course of natural science in grade 5: study method. allowance. St. Petersburg: Publishing house "RGPU im. A. I. Herzen. 85 p.
14. Tarasov S.V. (2003) Educational environment and student development. St. Petersburg: LOIRO. 139 p.
15. Yasvin V.A. (1997) Training of pedagogical interaction in a creative educational environment / ed. V. I. Panova. Moscow: Young Guard. 176 p.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.10(155).24

УДК 796/799:613(072)

Крамаренко В. І.
старший викладач кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут», м. Харків

Дахно А. О.
асистент кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут», м. Харків

Kramarenko V. I.
Senior lecturer of the Department of Physical Education, Sports and Health
National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute», Kharkiv

Dakhno A. O.

Assistant of the Department of Physical Education, Sports and Health
National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute», Kharkiv

ЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена вивченню ролі фізичного виховання у формуванні здорового способу життя здобувачів вищої освіти.

Розкрито ефективність занять фізичними вправами на заняттях з фізичного виховання під час навчання у закладах вищої освіти студентською молоддю.

Зазначено, впродовж навчання у закладах вищої освіти кількість студентів, зарахованих до підготовчої і спеціальної медичних груп зростає від 5,36% на I курсі до 14,46% на IV. Близько 90% зазначеного контингенту мають відхилення у стані здоров'я.

Вказано, що дотримання здорового способу життя є ефективним засобом зміцнення та збереження